

500 rokov reformácie na Slovensku, 1517 – 2017

Bratislava, 12. – 15. september 2017

Peter ŠVORC

Dekan Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK v Bratislave doc. Mgr. Lubomír Batka otvára medzinárodné sympóziu k 500. výročiu reformácie

Rok 2017 sa nesie v znamení Lutherovej reformácie. Jej 500. výročie sa stalo impulzom pre nové výskumy tak historického, ako aj teologického, filozofického či kultúrno-literárneho charakteru v celej Európe, ba aj v Zámorí. Preto bolo celkom prirodzeným rozhodnutím Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského (UK) usporiadať medzinárodnú vedeckú konferenciu, venovanú tejto historicky významnej udalosti pri príležitosti jej 500. výročia. Konferenciu otvoril dekan fakulty doc. Mgr. Lubomír Batka, Dr. theol., za účasti rektora UK prof. RNDr. Karola Mičietu, PhD.

Prvý deň konferencie (12. 9. 2017) bol venovaný širšie koncipovaným úvodným prednáškam v pléne konferencie, ostatné dva dni (13. a 14.) už užšie zameraným a tematicky špecifikovaným prednáškam, ktoré sa realizovali v štyroch sekciách – biblicko-hermeneutickej, historickej, teologicko-filozofickej, literárno-kultúrnej a umelecko-sakrálnej sekcii za účasti odborníkov z viacerých krajín Eu-

rópy a USA. Utorokový popoludňajší program otvoril prednáškou *Luther Moves East: the Spread of the Wittenberg Message beyond German Borders* (Luther smeruje na východ: šírenie wittenberských správ za hranicami Nemecka) Robert A. Kolb (Concordia Seminary, St. Louis, USA). Ďalšou bola prednáška Lubomíra Batku *Reformácia na území horného Uhorska (dnešné Slovensko) do roku 1615*, potom pokračoval Martin Tamcke (Univerzita v Göttingene) s prednáškou *Reformácia na Východe. Ako reformácia našla svoju cestu do Asýrskej apoštolskej cirkvi Východu*. Liza Anderson (Clearmont School of Theology) *Mníšstvo v protestantizme: historická trajektória a budúce možnosti*. Posledným referujúcim toho odpolednia bol Anders Runesson (Univerzita Oslo) a jeho prednáška *Reformovanie reformátora. Interpretovať Pavla s Lutherom v súčasnej Európe*.

Nasledujúce dva dni sa niesli v znamení referátov a diskusií z uvedených štyroch tematických oblastí. Ak opomenieme sekcie, ktoré sa prioritne nevenovali historickému pohľadu na reformáciu a jej dôsledky, tak v historickej sekcii odzneli zaujímavé a inšpiratívne prednášky viacerých odborníkov zo Slovenska a zahraničia.

Referenti na konferencii. Sprava: prof. Dr. Karl Schwarz (Universität Wien), prof. PhDr. Daniel Škoviera, PhD. (Komenského univerzita), a prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. (Prešovská univerzita)

Prvý z nich bol referát, ktorý predniesol Daniel Škoviera s názvom *Reformátor a učiteľ Leonard Stöckel*. D. Škoviera patrí medzi popredných znalcov života a diela Leonarda Stöckela, čo sa patrične odrazilo aj v jeho vystúpení. Druhý referát *Osobné kontakty Martina Luthera s vybranými postavami slovenských cirkevných dejín* predniesol profesor evanjelickej teológie Igor Kišš. Vo vystúpení uviedol svoje zistenie, že Martin Luther mal osobné kontakty s desiatimi ľuďmi z územia dnešného Slovenska. Boli to Ján Turzo – Slovák z Betlanoviec, katolícky biskup vo Vroclavy, ktorý podporoval Martina Luthera, Štefan Verböci, s Lutherom sa stretol vo Wormsi, Cordatus, pochádzajúci z Kremnice, ktorý sa stretával s Lutherom i Melanchthonom na poradách, ktorý zaznamenal

z týchto stretnutí Lutherove myšlienky a názory. Martin Luther bol krstným otcom Cordatových detí, Johannes Henckel, farár v Levoči, sabinovský farár Johannes Prädigator, Sabinovčan Valentín Gögerlein, košický farár Antonius Transylvanus, farár v Bardejove Leonard Stöckel, Egídius Faber z Kremnice, ktorý študoval vo Wittenbergu, župan Štefan Révai, ktorý sa obrátil na Luthera listom, žiadajúc ho o vysvetlenie rozdielu medzi učením Luthera a Zwingliho a Matej Bíro Révai v Prešove. Eva Kowalská vo svojom vystúpení predniesla príspevok s názvom *Diplomatické kontexty kauzy prenasledovania protestantov v 70. rokoch 17. storočia*.

Po obedňajšej prestávke nasledoval ďalší blok prednášok. Uviedol ho Karl Schwarz referátom s názvom *Reformácia na Spiši*, v ktorom sa zaoberal udalosťami reformačného procesu na území Spišskej stolice v 16. storočí. V prehľadovom referáte ukázal podmienky tohto viacetnického regiónu, do ktorého vstupovala reformácia cez spišské nemecké obyvateľstvo, a potom sa sústredil na osobnosti, ktoré na Spiši šírili myšlienky reformácie a ktoré mali úzke kontakty s nemeckým prostredím i hlavnými protagonistami reformácie.

Josef Makovitzky bol autorom referátu *Wittenberg a reformácia v Uhorsku. Osobitné postavenie Filipa Melanchthona*, Daniel Bohnert *Slovenskí študenti vo wittenberskej matricke*, Martin Moravek *Od Luthera, Cordatusa a Stöckela k trom vierovyznaniam*. Posledným referujúcim druhého dňa konferencie bol Imrich Nagy *Erazmova reforma a jej prívrženci na Slovensku*.

Predposledný deň konferencie odznelo ďalších osem referátov. Vincent Múcska hovoril na tému *Reformné tendencie v uhorskej cirkvi v 11. – 13. storočí*, pričom sa sústredil hlavne na 11. a 12. storočie a formovanie cirkvi na území Uhorska, ako aj na snahu Vatikánu si Uhorsko získať ako krajinu cirkevne i mocensky plne podriadenú pápežovi. David Henzel si zvolil tému *Stanislav ze Znojma. Postava a dílo. Ke kořenům české reformace*. Andrej Žitňan mal prednášku na tému *Evanjelická cirkev augsburského vierovyznania v slovenskom štáte*.

V poobedňajšom bloku odzneli tieto referáty: Peter Fedorčák – *Reformácia a jej recepcia v prostredí ranonovovekých Košíc*, Peter Švorc – *Štrba – genius loci, alebo odraz veľkých dejín v malom cirkevnom zbere. Štrbskí evanjelici a ich farári od Tolerančného patentu po prvú svetovú vojnu*, Radim Pačmár – *Ján Kvačala v kontexte dobovej slovenskej historiografie reformácie*, Peter Kónya – *Problematika „druhej reformácie“ na území horného Uhorska s dôrazom na dnešné východné Slovensko*, Annamária Kónyová – *Švajčiarska reformácia a slovenské obyvateľstvo východného Slovenska*.

Posledný deň konferenčného stretnutia bol venovaný tematickým exkurziám v Bratislave. Konferencia *500 rokov reformácie na Slovensku* so svojim internacionálnym obsadením v uvedených štyroch sekciách ukázala, že téma reformácie a jej dopadov na európske, resp. stredoeurópske spoločensvo je stále živou aktuálnou témou, ku ktorej má stále čo povedať nielen historická veda či teológia, ale aj iné vedné disciplíny. Príspevky z konferencie by mali byť uverejnené v konferenčnom zborníku, ktorý na vydanie pripraví jej organizátorka Evanjelická bohoslovecká fakulta UK v Bratislave.

Pohľad do auditória medzinárodného sympózia v aule EBF UK